

JACQUES BOUCHARD

„CAVALCADA” DE LA PĂTRĂUȚI. INSCRIȚIILE PICTURII

În cursul operațiunilor de curățare a frescelor din pronaosul bisericii Sfânta Cruce de la Pătrăuți, au ieșit la lumină câteva inscripții în limba greacă, explicând unele detalii din scena cunoscută îndeobște drept *Cavalcada împăratului Constantin* (**Fig. 1**). Toate sunt pictate pe fondul albastru al cerului. Cea mai mare dintre ele este dispusă între vârfurile lăncilor sfinților militari (**Fig. 2**); următoarea este plasată deasupra siluetei încoronate, identificată drept Sfântul Împărat Constantin (**Fig. 3**); cea de-a treia este așezată în imediata vecinătate a capului aureolat al călărețului înaripat, nimeni altul decât Arhanghelul Mihail (**Fig. 4**); în sfârșit, ultima însoțește semnul Crucii din extremitatea dreaptă a scenei (**Fig. 5**). În ultima vreme, semnificația simbolică a picturii de la Pătrăuți s-a bucurat de un interes constant¹, iar unele litere sau cuvinte din inscripțiile menționate au fost deja remarcate de specialiști². Din aceste motive, am socotit necesară descifrarea și traducerea lor integrală, scop în care ne-am adresat profesorului Dumitru Nastase (Atena) și profesorului Jacques Bouchard (Montreal), reputat elenist și cercetător al veacului fanariot din Țările Române. Profesorul Bouchard a răspuns cu promptitudine rugăminții noastre, trimițându-ne rândurile care urmează.

Maria Magdalena Székely

L'inscription présente les difficultés suivantes: 1. certaines lettres sont effacées; 2. les mots sont écrits au son, au mépris de l'orthographe. En rétablissant l'inscription en grec grammatical je lis le texte suivant:

I. Οὔτοι εἰσὶν οἱ στρατιῶται τοῦ μεγάλου βασιλέως οἱ πάντες στήσαντες οὐλαμό[ν]

(**Fig. 2**).

---

¹ Ștefan Andreescu, *Pătrăuți și Arezzo: o comparație și consecințele ei*, în volumul *Ștefan cel Mare și Sfânt. Atlet al credinței creștine*, carte tipărită cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, Sfânta Mănăstire Putna, 2004, p. 375–388; Emil Dragnev, *Enigma Pătrăuților. O versiune de interpretare*, în Demir Dragnev, Igor Cașu, Emil Dragnev, Virgil Pâslariuc, *Ștefan cel Mare și Sfânt în contextul epocii sale și al posterității*, Chișinău, 2004, p. 66–80; Liviu Pilat, *Mesianism și escatologie în imaginarul epocii lui Ștefan cel Mare*, în **SMIM**, XXII, 2004, p. 108–112; Maria Magdalena Székely, *Ștefan cel Mare și cultul Sfintei Cruci*, în **AP**, I, 2005, 1, p. 21–34.

² Tereza Sinigalia, *Arta pictorilor – între unitate și diversitate*, în Răzvan Theodorescu, Ion Solcanu, Tereza Sinigalia, *Artă și civilizație în timpul lui Ștefan cel Mare*, București, 2004, p. 62; Emil Dragnev, *Programul iconografic al pronaosului bisericii Sf. Cruce din Pătrăuți*, în **RIM**, 3 (63), 2005, p. 16–17.

Mot-à-mot: *Ceux-ci sont les soldats du grand roi qui tous ont formé un escadron.* Ou encore: *Voici les soldats du grand roi qui tous ont formé un escadron.*

Iată-i pe oștenii marelui împărat, care cu toții au format un escadron.

II. Κωνσταντῖνος (Fig. 3).

Constantin.

Constantin.

III. Ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαήλ (Fig. 4).

L'archange Michel.

Arhanghelul Mihail.

IV. ἐν τούτῳ νίκα τοὺς ἐκθρούς σου (Fig. 5).

Mot-à-mot: *Par ceci vaincs tes ennemis !* [νίκα = impératif 2e pers. sing.].

C'est-à-dire: *Par ceci écrase tes ennemis = Ce faisant tu vaincras tes ennemis* [cf. „in hoc signo vinces”: *par ce signe tu vaincras*].

Prin aceasta învinge-i pe dușmanii tăi.

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3

Fig. 4

Fig. 5